

Debatten om poliskulan

En av de åsyna föräldrarna som avrättning betecknad dödsskjutning av en knivbeväpnad ung man i Lindesberg samt flera andra polisskjutningar runt om i landet har åter aktualiserat debatten om poliskulan Gold Dot, som infördes 2003-11-01. SVF har haft inlägg i press och TV och i flera TV-kanaler har visats både nya och äldre synnerligen kritiska inslag om denna brutala ammunition, vars användning i krig är förbjuden enligt Haag-konventionen 1899 (ratificerad av Sverige 1900 och således upphöjd till svensk lag). Många medborgare har reagerat med insändare och telefonsamtal till tidningsredaktionerna runtom i landet.

Justitieminister Thomas Bodström
Foto: Lars-Kristian Bergh

Från förra årets debatt erinrar man sig att justitieminister Thomas Bodström var kritisk till Gold Dot och bad dåvarande rikspolischefen Sten Heckscher att utreda om denna ammunition verkligen var det bästa alternativet. Som Vapenägaren har berättat presenterades efter lång väntan en "utredning", som var helt riggad till att utmynna i en rekommendation för Gold Dot. I denna utredning bortsåg man helt från de kända valen av polisammunition i Tyskland, där Gold Dot ratades såsom varande alltför brutal.

En riksdagsledamot, Jörgen Johansson (c), har ställt en skriftlig fråga (2004/05:1337) till justitieminister Thomas Bodström om polisens tjänstevapen:

"Den nya kulan i polisvapnen har föranlett diskussion. Den typ av kula som används är i folkrätten förbjuden att användas i krig (Haagdeklarationen 1899). Nu använder svensk polis kulan. Andra länder, med högre brottsbelast-

Jörgen Johansson (c)

ning än Sverige, har valt bort kulan då de anser det etiskt tveksamt att använda den. Frågan om det etiska i valet av kula i Sverige kan diskuteras. Sedan den nya kulan införts har den brukats vid ett antal tillfällen. Då jag anser att användandet av nuvarande ammunition är av stor principiell betydelse kan avgörandet om dess användning inte ses som en operativ fråga utan bör diskuteras i ett mer öppet sammanhang. Effekter av kulans användning bör därför skyndsamt analyseras och under den tid som översyn görs bör annan ammunition användas. Målsättningen med användandet av polisens vapen är att sätta motståndaren ur "stridbart" skick. Användandet av en hålspetskula som expanderar när den träffar sitt mål har, i likhet med jaktammunition, syftet att döda. Detta kan inte vara i linje med polisens målsättning. Blir effekterna extraordinära vid användandet av en sådan ammunition kan det ifrågasättas om mer våld använts än vad som krävs. Användandet av en sådan ammunition framkallar dessutom en situation för den enskilde polismannen som inte är acceptabel.

Med anledning av ovanstående frågor jag därför:

Avser justitieministern att vidta några åtgärder vad gäller ovanbeskrivna ammunition i polisens tjänstevapen?"

Justitieministerns svarade att han ville avvakta det etiska rådets överväganden sommaren 2005 innan han uttalade sig om eventuella åtgärder. Men RPS har beslutat använda pepparspray och överväger även elpistol.

Orsaken till SVFs engagemang i denna fråga är inte bara juridisk. Lagar är till för att efterlevas. Inte ens polisen får sätta sig över lagarna. Som en in-

sändare i Expressen uttryckte det, efter dödsskjutningen i Lindesberg: "Folk får inte vara lovligt jaktbyte". Man erinrar sig osökt dotterns bittra uttalande efter dödsskjutningen i Katrineholm kort efter att Gold Dot hade införts: "Pappa var ingen älg".

inte min pappa ...

Nej, det finns ett ännu allvarigare skäl till SVFs engagemang och det är medborgarnas bristande förtroende för Rikspolisstyrelsen (RPS) baserat på denna myndighets hanterande av vapenlagstiftningen. Detta kom till uttryck i en artikel i G-P påskdagen och eftersom det är synnerligen ovanligt att någon kritiker av RPS får spaltutrymme citerar Vapenägaren inslaget här:

Därför var dödsskjutningen i Lindesberg en skandal

Poliskommissarie Roger Alvefuhr är den på Rikspolisstyrelsen som för två år sedan drev igenom beslutet om byte till den nya expanderande poliskulan Gold Dot. En expanderande kula, konstruerad som en jaktkula, vars uppgift

ju är att på snabbaste möjliga sätt döda djuret. En kula som den tyska polisen ratade, eftersom den ansågs alltför brutal.

I G-P av 2005-03-21 citeras TT:s uppgift att Roger Alvefuhr vid Rikspolisstyrelsen skulle vara "bedrövd av att veta att människor dör och skadas trots att det finns beprövad teknologi som inte är dödlig." Hyckleriet slår nya rekord.

Utvärderingen av alternativen till den tidigare poliskulan, den helmant-

lade Norma Säkerhetspatron, innehåller ett fåtal patroner. I slutändan jämför man Norma Säk, som man ville gå ifrån med motiveringen att det fanns risk för tredje man i händelse av genomskjutning (det har inträffat ett fall med dödlig utgång, i Tyskland 1999), med en annan kula med instabila egenskaper som därför inte var ett möjligt alternativ.

Det alternativ Alvefuhr och Rikspolisstyrelsen ville ha tog man med och fann bäst (förstås). D.v.s. den brutala hålspekulan Gold Dot, som används i vissa polisdistrikt i USA och i Finland (dessa länder har inte, i motsats till Sverige, ratificerat Haag-konventionen om expanderande kulor).

I jämförelsen saknades den certifierade poliskula som i Tyskland tagits fram efter årtal av vetenskapliga studier och tester. I Tyskland får Gold Dot inte användas.

Den tyska kulan ACTION-4 (med en variant för förstärkningsvapen kallad ACTION-5) har en fullt kontrollerad expansion från 9 till 13 mm, vilket

efter synnerligen noggranna tester har bedömts vara fullt tillräckligt för effektiviteten och säkerheten.

De operativa poliserna, de som i tjänsten ska använda denna ammunition, har inte tillfrågats om den nya kulan Gold Dot. Det finns polismän som uttalar att de tvekar att skjuta, eftersom de vet vilken oerhörd skadeverkan denna kula har. Därmed äventyrar Rikspolisstyrelsen deras säkerhet, eftersom en sekunds för lång tvekan i ett trängt läge kan betyda livet för den enskilde polismannen.

Som företrädare för skyttar, jägare och vapenhistoriker är det vår uppgift att verka för att landets civila vapenägare och befolkningen i övrigt kan hysa förtroende för polismyndigheten och inte minst för dess överordnade förvaltningsorgan Rikspolisstyrelsen.

De legala vapenägarnas förtroende för Rikspolisstyrelsen är redan lågt, baserat på denna myndighets sätt att producera regelkineseri för landets idrottsskyttar samtidigt som oförmågan att komma tillrätta med de illegala vapnen demonstreras ideligen.

Landets lagliga vapenägare förtjänar en myndighet som åtnjuter respekt och förtroende. Rikspolisstyrelsens val av brutal ammunition undergräver förtroendet ytterligare och det är allvarligt.

Händelser som den nu inträffade förutsågs av kritikerna år 2003. Det bästa Rikspolisstyrelsen nu kan göra är

att prestigelöst erkänna misstaget och rätta till det. Ju snabbare desto bättre.

SVF är absolut inte emot att landets operativa polismän, som har den synnerligen otacksamma och farliga uppgiften att bekämpa brottsligheten, ges effektiva medel till att kunna genomföra sin uppgift utan risk för eget liv. Men varje polisbil som rycker ut borde få med sig en hel arsenal av olika hjälpmedel, t.ex. elpistol, expanderande batonger, bean bags, pepparspray, tårgaspistol, som ett komplement till tjänstevapnet. Plus olika sorters ammunition till tjänstevapnet för olika ändamål, inte som nu bara ett enda alternativ, den som en jaktkula expanderande Gold Dot. Dessutom behöver poliserna tränas i olika former av omhändertagande så att de mentalt är rustade för uppgiften. Vid dödsskjutningen i Lindesberg sköts t.ex. inget varningsskott. Situationen var inte livshotande för poliserna. Ändå dödades den unge mannen och den polis som avlossade skottet riskerar åtal för tjänstefel. Men vems är egentligen det grundläggande felet ...

Nyligen tilltvingade sig en bevapnad 17-åring en bil i Göteborg. Polisen fick fatt i honom och ynglingen viftade då med vapnet mot poliserna. Den ene sköt. Helt riktigt, i det läget är poliserna själva hotade. Men den som sköt gjorde det tydligen på ett kompetent sätt så att 17-åringen sårades men avlivades inte..

GULL-BRITT SÖDERSTRÖM

En polisman kommenterar

En polisman som varit med i leken länge mailade till SVF och berättade om sina erfarenheter ute på fältet. Han delade definitivt åsikten att polisen borde få ha alternativa vapen, t.ex. elpistol, pepparspray, bean bags, eller kanske pumphagelgevär som förstärkningsvapen. Plus att han ville ha en kollega bredvid sig parat med pistolen, om t.ex. elpistolens elektroder inte skulle tränga igenom kläderna, eller förövaren var så hög på droger att han inte märkte pepparsprayen.

Pumphagelgevär såg han som en bra lösning. "Med hagelammo skjuter man träffsäkert, utan rikoschetter, utan genomskjutningar och det har ett stort psykologiskt värde, folk lugnar sig när

de tittar in i en kaliber .12 mynning." Men han ville också ha en effektivt stoppande ammunition.

En springande person klarar ca 5 meter per sekund. Polisens kompetensprov kräver att man ska hinna skjuta inom 2 sekunder. Då hinner en angripande springa kanske 10 meter men ofta har man inte den marginalen, det kanske rör sig om bara några meter. I ett skarpt läge siktar man kanske inte lika bra som på skjutbanan. Man har tränat på sådana situationer och polismannen ansåg det svårt att hinna med något annat än att tömma magasinet mitt i kroppen.

Polismannen påpekade att det väller in vapen från Baltikum med ammuni-

tion 9mm 39B, den som i USA kallas "cop killer" eftersom den går igenom kevlarvästar som inte har stålplatta.

Vapenägaren kan förstå polismannens reaktion. Det är frustrerande att veta att man inte har adekvat utrustning. Vid bankrån, då vanligen automatvapen används, ska polisen inte ta en eldstrid eftersom rånarnas ammunition går igenom västarna. Malexander lärde oss också att poliser kan få plikta med livet för sina insatser att bekämpa brottsligheten. Det offret kan och ska man inte begära av dem.